

SAYIŞTAY KARARLARI

- GENEL KURUL KARARLARI
- TEMYİZ KURULU KARARLARI
- DAİRELER KURULU KARARLARI

SAYIŞTAY GENEL KURUL KARARLARI

Sayı : 4670/1

Tarih : 14.6.1990

ÖZETİ : *Emniyet Hizmetleri Sınıfında sivil olarak görev yapan personele giyecek yardımı olarak nakden yapılan ödemelerden Gelir Vergisi kesintisi yapılmaması hk.*

KONU

Emniyet Hizmetleri Sınıfında sivil olarak görev yapanlara giyecek yardımı bedeli olarak nakden yapılan ödemelerden Gelir Vergisi kenistisi yapıp yapılmayacağı hususunda 4' üncü Dairenin 26.6.1980 tarih ve 24454 sayılı tutanağa göre düzenlenen 26.1.1982 tarih ve 2736 sayılı ilamı ile 6' ncı Dairenin 7.3.1989 tarih ve 7586 sayılı tutanağa göre düzenlenen 31.5.1989 tarih ve 151 sayılı ilamında yer alan hükümler arasında aykırılık bulunduğundan söz edilerek, 832 sayılı Sayıştay Kanununun 80' inci maddesi hükmü uyarınca içtihadın birleştirilmesi istemi.

KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

Kısaltma amacı ile bu bölüm dergiye alınmamıştır.

İNCELEME

Konu ile ilgili mevzuat incelenerek gereği görüldü :

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 211' inci maddesinde, Devlet Memurlarından hangilerinin ne şekilde giyecek yardımından faydalana-caklarının, Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık Personel Dairesinin birlikte hazırlayacakları bir yönetmelik ile tesbit olunacağı belirtilmiştir.

Sözü edilen maddeye göre çıkarılan Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliğinin değişik 5' inci maddesinde, giyecek yardımının ay-ni olarak verileceği ve bu yardım karşılığında nakden bir ödemede bulunula-mıyacağı, ancak, Emniyet Hizmetleri Sınıfında sivil olarak görev yapanlar ile Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı personeline giyecek yardımı bede-li ile Emniyet Hizmetleri Sınıfında resmi kıyafet taşıyanlara dikiş bedelinin, ilgili kurum ve Maliye Bakanlığınca müştereken tesbit edilerek nakden öde-neceği; 12' nci maddesinde de, emekliye ayrılma, kadro tasarrufu dolayısıyla göreve son verilme veya ölüm hali dışında herhangi bir sebeple görevinden ayrılanlar veya çıkarılanlar veya bu Yönetmelik uyarınca aynı çeşit giyim eşyası verilmesi gerekmeyen bir göreve nakledilenlerden, aldıkları giyim eşyalarından kullanma süresi sona ermemiş olanların aynen iadesinin iste-neceği, iade edilmediği takdirde, kullanma süresine göre bu eşyaların mali-yet bedelinin belli bir nisbetinin ilgiliden alınacağı hükme bağlanmıştır.

3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanununun 87'nci maddesinde de, polis memur ve komiserlik derecelerine dahil olanların ve ayrıca Polis Kıyafet Nizamnamesiyle kendilerine elbise ve teçhizat verilmesi kabul edilen emniyet teşkilatı mensuplarının giyecek bedellerinin Devlet tarafından verileceği belirtilmiş ve bu maddede bahsi geçen Polis Kıyafet Tüzüğü'nün 8' inci maddesinde, elbise, palto ve gömleklerini bu Tüzüğe uygun olarak diktirmeyi talep ve taahhüt edenlere, kumaşlarının aynen, dikiş ücretleri ve ayak-kabı bedellerinin de idarece tesbit edilecek miktar üzerinden para olarak verilebileceği ifade edildikten sonra, aynı Tüzüğü'nün 12'nci maddesinde, sözkonusu giyecek eşyasının hangi hallerde ve ne suretle geri alınacağı belirlenmiştir.

Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Kıyafet Yönetmeliğinin 9' uncu, değişik 10' uncu ve değişik 15' inci maddelerinde de, Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliğinin yukarıda belirtilen hükümlerine paralel düzenlemelere yer verilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 27'nci maddesinin 2'nci fıkrasında ise, demirbaş olarak verilen giyim eşyasının Gelir Vergisinden müstesna olduğu hükme bağlanmış, değişik 61'inci maddesinin ilk fıkrasında da, ücretin tanımı yapılarak, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerin ücret olduğu ifade edilmiştir.

Belirtilen hükümler karşısında, Emniyet Hizmetleri Sınıfında sivil olarak görev yapanlara nakden ödenmesine imkan sağlanan giyecek yardımı bedellerinin ücret kavramı içerisinde düşürülmesi gerekmektedir. Zira belirli bir hizmetin yürütülmesiyle görevli olan söz konusu kişilere nakden yapılmakta olan bu ödemeler, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61' inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan ücret tanımının bütün unsurlarını ihtiva etmektedir.

Ancak yine 193 sayılı Kanunun 27'nci maddesinin 2'nci fıkrasında, demirbaş olarak verilen giyim eşyasının Gelir Vergisinden müstesna olduğu belirtilmiştir. Buna göre istisna hükmünün uygulanabilmesi için, giyim eşyasının demirbaş niteliği taşıması yeterli olup, hangi giyim eşyasının demirbaş sayılacağı da, aynı fıkranın devamında parantez içinde yer alan hükümle açıklığa kavuşturulmuştur. Bu hükme göre, resmi ve özel daire ve müesseselerce hizmet erbabına işin icabı olarak verilen ve bunların işten ayrılınmaları halinde geri alınan giyim eşyası demirbaş olarak kabul edilmektedir. Bahse konu giyecek yardımı bedelleri de, Emniyet Hizmetleri Sınıfında sivil olarak görev yapan personele işin icabı olarak verilmekte olup, bunların işten ayrılınmaları halinde giyim eşyasının (*kullanılma süreleri gözönünde tutulmak suretiyle*) kendilerinden geri alınacağı, Polis Kıyafet Tüzüğü'nün 12'nci, Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliğinin 12'nci ve Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Kıyafet Yönetmeliğinin değişik 15' inci maddesinde hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Öte yandan, söz konusu istisnanın uygulanabilmesi için giyecek yardımının aynı olarak ödenmesi de şart değildir. Esasen böyle bir şartın varlığını kabul etmek, aynı nitelikte giyecek yardımından istifade eden personelden bir kısmının mağduriyetine yol açacak ve kendilerine aynı ödeme yapılanlardan vergi kesilmemesi, buna karşılık nakdi ödeme yapılanların vergiye tabi tutulması gibi, vergi adaletini zedeleyici bir sonuç ortaya çıkaracaktır.

Bu itibarla, Emniyet Hizmetleri Sınıfında sivil olarak görev yapanlara, giyecek yardım bedeli olarak nakden yapılan ödemelerin, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 27'nci maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan istisna hükmü kapsamında mütalaa edilmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Emniyet Hizmetleri Sınıfında sivil olarak görev yapan personele, giyecek yardım bedeli olarak nakden yapılan ödemelerin, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 27'nci maddesinin 2'nci fıkrasındaki istisna hükmü kapsamında olduğuna, dolayısıyla söz konusu ödemelerden Gelir Vergisi kesintisi yapılmaması gerektiğine ve içtihadın bu yolda birleştirilmesine 14.6.1990 tarihinde çoğunlukla karar verildi.

SAYIŞTAY TEMYİZ KURULU KARARLARI

Derleyen :

Necla Vatan

Temviz Kurulu Basraportörü

Tutanak No : 22091

Tarih : 5.12.1989

ÖZETİ : 7/15165 Sayılı BKK ve sözleşme hükümlerine göre süre uzatımı nedeniyle bir sonraki yıla sirayet eden işler için malzeme fiyat farkı ödenmesi mümkün ise de demir dışında diğer malzeme fiyat farklarına özel bir katsayı ve %25 müteahhit karının eklenmesinin mümkün olmadığı hk.

Yılı içinde bitirilmek şartıyla Müteahhit'na ihale edilen 3.250.000.- TL. keşif bedelli ilçesi Teknik Ziraat İdare ve Lojman inşaatı ödemelerinde; 7/15765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli genel esaslara göre yılı içinde bitecek şekilde ihale edilen ve fakat süre almak suretiyle ertesi yıla sirayet eden işler için, 1979 yılında kullanılan demir ve çimento fiyat farkı ödenmesi sırasında, 1978 yılı baz fiyatlarına eskalasyon katsayısı uygulanmadan fiyat farkı hesap edilmesi ayrıca demir ve çimento fiyat farklarına %25 müteahhit karı ilave edilmesi sebebiyle tazmin hükmü verilmiştir.

7/15765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli esaslardan demir, çimento ve akaryakıt fiyat farkı ödenmesi ve şartları düzenlenmiştir.

Sözü edilen esasların 4 üncü maddesinde; fiyat farkı ödenecek gereçler tek tek sayılmış ve fiyat farkı ödemelerine müteahhit karı ve genel gider payının eklenmeksizin ve eksiltme indirimi yapılmaksızın hakediş raporlarına ilave edileceği hükme bağlanmıştır.

Yine aynı kararnamenin 2.1.6 maddesinde hangi zaruri hallerde yıllık ödenek dilimlerinin değiştirilerek süre uzatımı verilmesi açıklanmış olup 2.1.3 maddesinde de; bu zorunlu hallerin dışında her hangi bir yıla ait sözleşmede belirtilen ve sarfı zorunlu olan ödeneği sarf edemez ise, bir sonraki tanzim edilen istihhaklarda, sarf edilemeyen ödenek içinde o yıla ait (c) artış yüzdesinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Öte yandan işe ait sözleşmenin 9 ncü maddesinde de; "Yılı içinde bitecek şekilde ihaleye çıkarılmış işler ertesi yıla süre almak suretiyle sirayet ettiği takdirde fiyat artış yüzdesi (Eskalasyon) uygulanmaz." denmektedir. Ancak 1979 yılında çıkarılan özel şartname gereği; bu yılda kullanılan demir için ödenen fiyat farklarının 1.125 le çarpılmak suretiyle ödenmesi gerekmektedir.

Yukarıda sözü edilen kararname ve sözleşme hükümlerine göre süre uzatım nedeni ile ertesi yıla sirayet eden işler için gerek (*demir, çimento, akaryakıt vb.*) fiyat farkı ödenmesi mümkün ise de demir dışında diğer gereç fiyat farklarına özel bir katsayı ve %25 müteahhit karının ilave edilmesi mümkün değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle dilekçi iddialarının reddi ile mevzuata uygun bulunan 2464 sayılı ilamın 17 nci maddesi ile verilen 55.758.- liraya ilişkin tazmin hükmünün tasdikine,

Tutanak No : 22120

Tarih : 19.12.1989

ÖZETİ : *Satılan orman emvallerinin ilgililerince depodan gecikmeli olarak kaldırılması sırasında şartnamesine göre alınması gerektiği halde tahakkuka bağlanarak tahsil edilmeyen ardiye ücreti nedeni ile satış işlemini gerçekleştiren Orman İşletme Saymanında sorumlu tutulması gerektiği hk.*

Açık artırma ile satışı yapılan orman emvali, alıcılar tarafından satış tarihinden itibaren 30 gün içinde depodan kaldırılmadığı halde, süreyi aşan günler için alıcılardan ardiye ücreti alınmaması nedeniyle sayman adına münferiden tazmin hükmü verilmiştir.

İlgilinin usule ilişkin iddiaları üzerine, 84/8396 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliğinin Orman İşletme Müdürleri, İşletme Muhasebecileri ve Tahakkuk memurlarının sorumluluk hallerini belirleyen 52 nci maddesi a, b, c ve d fıkraların hükmü doğrultusunda sorumluluk konusu incelendiğinde;

Orman İşletmelerindeki emval satışlarının belirli şartnamelere göre yapıldığı bu satış işlemi sırasında aynı gün mahsup ve tahsilat fişleri kesilerek müteahhitten satış bedellerinin alındığı ve muhasebe açısından satış işleminin sonuçlandırıldığı görülmektedir.

Şartname hükmüne göre derhal depodan kaldırılması gereken emvalerin süresi içinde depolardan çekilmemesi nedeniyle tahakkuk ettirilmesi gereken ardiye ücretlerinin, esas itibariyle gecikmenin ortaya çıkması durumunda alınması ve bu ardiye ücreti ile daha önce gerçekleşen satış işlemi sırasında düzenlenen mahsup ve tahsilat fişleri arasında sorumluluğun tesbiti yönünden bağlantı kurulmaması gerekmekte ve ardiye ücretinin alınması için; depolarda görevli satış memurları tarafından istif yeri (*depo*) ücretine ilişkin tahakkuk fişi düzenlenerek saymanlığa intikal ettirilmesi ve bu tahakkuk fişi esas alınarak depo ardiye ücreti tahsilatının yapılması icap etmektedir.

Sonuç olarak satılan orman emvallerinin ilgililerince depodan gecikmeli olarak kaldırılması sırasında şartnamesine göre alınması gerektiği halde tahakkuka bağlanarak tahsil edilmeyen ardiye ücreti nedeniyle satış işlemini gerçekleştiren Orman İşletme Saymanının sorumlu tutulmaması gerektiğinden, sorumluluk tevcihindeki hata nedeniyle 102 sayılı ilamın 2 nci maddesi ile verilen tazmin hükmünün bozulmasına ve yeniden hüküm tesisi için dosyanın ilgili daireye tevdiine,

Tutanak No : 22363

Tarih : 29.5.1990

ÖZETİ : *Emanet usulüyle yaptırılan onarım işi ile ilgili olarak istihkak ödemelerinde meydana gelen fazla ödemelerden dolayı hakediş raporunun arka sahifesini imzalayan Emanet Komisyonu Başkan ve Üyelerine sorumluluk tevcih edilemeyeceği hk.*

Emanet usulüyle yaptırılan onarım işi ile ilgili istihkak ödemelerinde meydana gelen fazla ödemelerden dolayı Sayman, Tahakkuk Memuru ve hakediş düzenleyen Memurun yanı sıra, hakedişin arka sahifesinde imzaları bulunan Emanet Komisyonu Başkan ve Üyelerine de sorumluluk tevcih edilmiştir.

Konu ile ilgili 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunun 24 sayılı KHK. ile değişik 22. maddesinin (E) bendinde "*Adı ne olursa olsun bir komisyon veya kurul gibi bir organ, ya da uzman bir görevli tarafından düzenlenen keşif, hakediş, tutanak, rapor, karar ve benzeri belgelere dayanılarak yapılan ödemelerde, Sayıştay'ca saptanacak sorumluluğa, Tahakkuk Memuru ve Saymanla birlikte sözkonusu belgeleri düzenleyen ve onaylayan kişiler de katılır.*" denilmek suretiyle; sorumluluğun, ödemeye esas belgeyi düzenleyen ve onaylayan kişilere de yöneltilmesi öngörülmüştür.

Bahsekonu onarım inşaatı işine ilişkin hakedişleri Emanet Komisyonu Başkan ve Üyesi sıfatı ile imzalayan ilgililer, yukarıda belirtilen madde hükmü anlamında hakediş düzenleme veya onaylama yönünde herhangi bir tasarrufta bulunmamışlardır. Zira, emaneten ve taşoron anlaşmasına istinaden araya bir taşoron girmek suretiyle ve Bayındırlık Müdürlüğüne bağlı kontrol elemanlarının kontrolünde yürütülen inşaat işlerinde sorumluluk bu görevlilere aittir. Nitekim hakedişler, Bayındırlık Müdürlüğü kontrol elemanı tarafından düzenlenmiştir.

Ayrıca, Emanet Komisyonu Başkan ve Üyelerinin istihkakın arka sahifesini onaylayan sıfatıyla imzaladıklarını gösterir bir işaret bulunmadığı gibi, sadece Emanet Komisyonu Başkan ve Üyesi sıfatları dolayısıyla ilgililere sorumluluk tevcihi mevzuata uygun görülmemiştir.

Diğer taraftan 2886 sayılı Kanunun 81. maddesine dayanılarak hazırlanan Emanet İşleri Uygulama Yönetmeliği'nin 6. maddesi ile "*Emanet Komisyonu, uhdesine tevdi edilen işin fenni ve hukuki esaslara uygun olarak yürütülmesinden ve işin proje ve şartnamelerine uygun olarak yapılmasından sorumlu*" tutulmuş olmakla birlikte; işin kontrolünü üstlenen Bayındırlık Müdürlüğü teknik personelinin düzenlediği hakedişleri imzalayan Emanet Komisyonu Başkan ve Üyelerinin söz konusu istihkakları onaylayan sıfatı ile değil, Yönetmeliğin bahsedilen 6. maddesine göre ifa ettikleri denetim görevi dolayısıyla imzaladıkları sonucuna varıldığından, bu cihetiyle de Emanet Komisyonu Başkan ve Üyelerine sorumluluk tevcihinde isabet bulunmamaktadır.

Bu bakımdan 860 sayılı ilamın 12. maddesiyle tesis edilen 352.939.- liraya ilişkin tazmin hükmünün yukarıda açıklanan noktadan BOZULMASINA ve yeniden hüküm tesisi için dosyanın ilgili Daireye gönderilmesine

Tutanak No : 22195

Tarih : 23.01.1990

ÖZETİ : *Sayıştay Dairelerince verilen kararlara karşı kimlerin temyize yetkili oldukları hk.*

758 sayılı ilamın 1 inci maddesine itiraz olunmakta ise de sözkonusu tazmin hükmü ilamda isimleri yazılı Memur ve görevlilere tevcih edilmiş olup dilekçinin bu tazmin hükmünde iştiraki bulunmamaktadır.

Sayıştay Dairelerinde ittihaz olunan kararlara karşı Temyiz Kurulu nezdinde temyize yetkili olanlar 832 sayılı Kanunun 68. maddesinin (c) fıkrasının atıfta bulunduğu 63. maddesinde belirtilen daire ve makamlar ile kendilerine tazmin hükmedilmiş olan memur ve görevlilerden ibaret olup bunlar arasında yer almayan dilekçinin işbu maddelerle ilgili itirazı üzerine Kurulumuzca yapılacak bir işlem olmadığına,

Tutanak No : 22092

Tarih : 05.12.1989

ÖZETİ : *Tazmin konusu ödemelerin, kesin hesap aşamasında düzeltilmesinin temyize konu teşkil etmeyeceği hk.*

1276 sayılı ilamın 5. maddesiyle verilen 793.036.- TL. tutarındaki tazmin hükmü ile aynı ilamın 6. maddesiyle verilen 2.632.487.- TL. tutarındaki tazmin hükmüne karşı dilekçi esastan bir itirazda bulunmayarak tazmin konusu edilen bu ödemelerin hükümden önce düzenlenen kesin hesaplarla düzeltilildiğini ileri sürerek ilgili kesin hesap ve eklerini ibraz etmiştir.

Tazmin konusu ödemelerin, kesin hesap aşamasında düzeltildiğinin bildirilmesi temyize konu teşkil etmeyeceği cihetle Kurulumuzca yapılacak işlem olmadığına ancak gönderilen belgelerin yargılamanın iadesini gerektiren nitelikte görüldüğü takdirde bu yolda işlem ifasını teminen dosyanın ilgili dairesine gönderilmesine,

Tutanak No : 22054

Tarih : 21.11.1989

ÖZETİ : *Bir başka Üniversitede açılan doçentlik yabancı dil sınavına jüri üyesi olarak katılan profesörün, görev emri bağlı bulunduğu Üniversitece tebliğ edildiği için bu üniversitece ilgiliye harcırah ödenmesinde bir sakınca bulunmadığı hk.*

İlaman 33. maddesiyle; Ege Üniversitesi İktisat Fakültesinde yapılan doçentlik yabancı dil sınavına jüri üyesi olarak katılan prof'a bu görevi ile ilgili harcırahın Ege Üniversitesi bütçesinden ödenmesi gerektiği halde, Bursa Üniversitesi bütçesinden ödendiği gerekçesi ile 13.005.- liraya tazmin hükmolunmuş ise de Bursa Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanlığının Prof'a yazdığı 5.11.1980 tarih ve 3-05-342/3457 sayılı yazısında Ege Üniversitesi İktisat Fakültesinde 17.11.1980 tarihinde yapılacak yabancı dil sınavında, jüri üyesi olarak, Üniversiteler arası kurulun 23-24 Ekim 1980 tarihli toplantısında görevlendirildiği bildirilmiş olduğundan; sözkonusu görevlendirmenin Bursa Üniversitesince yapılmış olduğu anlaşılmış olmakla, konuya ilişkin dilekçi iddialarının kabulü ile 13.005.- liralık tazmin hükmünün kaldırılmasına,

Tutanak No : 22119

Tarih : 19.12.1989

ÖZETİ : *Büyük Şehir Belediyelerinde görevli ölçü ve ayar memurlarına geçici görev yolluğu ödenebilmesi için, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 3. maddesinde değilinen "görev mahalli" dışındaki bir yerde görev yapılması gerekir.*

1782 sayılı Ölçüler Kanununun 21.5.1955 gün ve 6621 sayılı yasa ile değişik 19 ncu maddesinde aynen "..... Belediye hudutları dahilinde, yerinde muayeneler için gidilecek mahal bir nakil vasıtasıyla gitmeyi icap ettiriyorsa bu vasıta alakalı tarafından temin edilir. Şehir dışındaki muayenelere gidecek memurun yol ve zaruri masrafları Harcırah Kanunu hükümlerine göre tahakkuk ettirilmek üzere alakalı tarafından Maliye veya belediye veznelerine emanet olarak yatırılır" denilmektedir.

Anılan Yasada atf yapılan, 6245 Sayılı Harcırah Kanununun değişik 14 nücü maddesinde de; Kurumlara ait bir vazifenin ifası maksadıyla muvakkaten yurt içinde veya dışında başka bir yere gönderilenlere muvakkat vazife harcırahı verilebileceği hükme bağlanmakta, aynı yasanın 3/h maddesinde de "başka yer" (j) fıkrasında yazılı memuriyet mahalli dışındaki yerler olarak ya da bir başka ifade ile (g) fıkrasında bahse konu olan memur ve hizmetlinin asıl görevli olduğu veya ikametgahının bulunduğu şehir ve kasabaların belediye sınırları içinde bulunan mahalle ile bu mahallerin dışında kalmakla birlikte yerleşim özellikleri bakımından bu şehir ve kasabaların devamı niteliğinde bulunup belediye hizmetlerinin götürüldüğü ve kurumlarınca sağlanan taşıt araçları ile gidilip gelinebilen yerler olarak ifade edilen memuriyet mahallinin; dışındaki yerler olarak, tanımlanmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan 3030 Sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında KHK'nin değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 5 nci maddesinde aynen "Büyük Şehir Belediyelerinin sınırları ismini aldıkları büyük şehirlerin belediye sınırlarıdır.

İlçe belediyelerini sınırları, bu ilçelerin büyükşehir belediyesi içinde kalan kısımları sınırlıdır" denilmektedir.

Açıklanan yasal hükümler karşısında Büyükşehir Belediyesinde görevli bulunan ölçü ve ayar memurlarına geçici görev yolluğu ödenebilmesi için, bu yolluk giderinin ölçü ve ayar hizmetini talep edenler tarafından karşılanması yeterli bulunmamakta bu görevin 6245 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinde bahse konu vazife mahalli dışında başka bir yerde ifa edilmesi icap etmektedir.

Bu nedenle 1119 sayılı ilamın 2 nci maddesi ile verilen mevzuata uygun tazmin hükmünün tasdikine,

Tutanak No : 22176

Tarih : 16.01.1990

ÖZETİ : 832 Sayılı Sayıştay Kanununun 48. maddesi uyarınca savunması alınmayan sorumlulara tazmin hükmolunamayacağı hk.

2041 sayılı ek ilam ile muhtelif tarihlerde yurda getirilen iplik katlama ve iplik çekme makinalarının çeşitli belgelere göre tesbit edilen iş kapasiteleri daha yüksek olduğu halde ithal malları Fiyat Tescil ve Tetkik Dairesinden alınan belgelerle düşük kapasiteli gösterilerek eksik vergi tahakkuk ve tahsilatı yapılması gerekçesi ile bu gelir eksikliğinin tahakkuk işlemini yapan muayene memurlarına ödettirilmesine karar verilmiş ise de;

Belgeler üzerinde yapılan inceleme sonucu, sözkonusu gelir eksikliklerinin Bakanlıkça yaptırılan bir kontrol sonucu ortaya çıkması üzerine 1615 sayılı Kanunun 75 inci maddesi gereğince işlemi yapan muayene memurlarından talep edildiği ve ödememeleri halinde de Sayıştay'ca yapılacak yargılama esas alınmak üzere savunmalarının istenildiği Muayene Memurlarının

da "Maliye ve Gümrük Bakanlığı Kontrol Genel Müdürlüğüne hitaben yaptıkları itiraz ile bu istemi kabul etmemeleri üzerine olaya ilişkin belgeler ile sözü edilen itiraz yazısının Bakanlıkça Sayıştay'a gönderildiği, hesabı inceleyen denetçinin Bakanlık yazısına dayanarak raporunu hazırlarken sorumlu muayene memurunun savunmasını almadığı ancak Bakanlıkça alınan itiraz dilekçesindeki hususlar üzerinde durduğu, Dairenin de bu rapora dayanarak yargılama yapıp tazmin hükmettiği anlaşılmıştır.

832 Sayılı Sayıştay Kanununun "*Denetçi Raporları*" başlıklı 48 inci maddesinde denetçilerin, yaptıkları inceleme sırasında mevzuata uygun bulmadığı veya noksan gördüğü işler hakkında sorumluların yazılı savunmalarını alması ve kendi düşüncesiyle birlikte raporda göstermemesinin şart olduğu belirtilmektedir.

Yine aynı Kanunun 68 inci maddesinde yargılama usullerine riayet etmemek temyiz sebebi sayılmaktadır. Ancak bu maddede, ilamların, belirtilen temyiz sebepleriyle aynı Kanunun 63 üncü maddesinde yazılı ilgililerce temyiz olunabileceği belirtilmekte olup ilgililerin belirtmediği temyiz sebeplerinin varlığı halinde Temyiz Kurulunun resen bu durumu gözönüne alınıp karar verip veremeyeceği hususu 832 sayılı Sayıştay Kanununda düzenlenmemiştir.

832 sayılı Kanunun "*Bu kanunda hüküm bulunmayan haller*" başlıklı 79 uncu maddesinde "Kanun yollarına başvurma hallerinde bu kanunda yer almamış olan hususlar hakkında Hukuk Muhakeme Usulleri Kanununun ilgili Hükümleri uygulanır" denilmektedir.

Bu maddenin atıfta bulunduğu 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleleri Kanununun 439 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında: "*Mahkemei Temyiz iki tarafın iddia ve müdafatiyetle mukayyet olmayıp kanunun sarih maddesine muhalif gördüğü diğer esbaptan dolayı da temyiz olunan kararı nakzedebilir.*" denilmektedir.

Bu durumda Temyiz Kurulu tarafların iddia ve istemleriyle bağlı olmayıp, taraflarca açıkça ileri sürülmemiş olsa dahi kanuna açıkça aykırı gördüğü başka sebeplerle de ilam hükmü bozabilecektir.

Yukarıda açıklandığı üzere 832 sayılı Sayıştay Kanununun 48 inci maddesinde, denetçiler tarafından sorumlunun savunmasının alınması ve kendi düşüncesiyle birlikte raporunda belirtmesinin şart olduğu yazılıdır. Bakanlıkça sorumludan alınan savunma veya itiraz dilekçesinin maddede sözü edilen savunma sayılabilmesi de mümkün değildir. İdari bir makama karşı yapılan savunma veya itirazın Sayıştay inceleme ve yargılaması sırasında denetçi tarafından alınması gereken savunma yerine ikame edilemeyeceği açıktır.

Bu durumda yapılan inceleme sonucu Sayıştay'ca sorumluların savunmasının alınmadığı anlaşıldığından 2041 sayılı ek ilamın 832 sayılı Kanunun 48, 68 ve 79 uncu ve 1086 sayılı Kanunun 439 uncu maddeleri gereğince bozularak, yeniden hüküm tesis edilmek üzere dosyanın dairesine gönderilmesine,

SAYIŞTAY DAİRELER KURULU KARARLARI

Derleyen :

İsmet Yılmaz

Daireler Kurulu Başraportörü

Karar No : 771/1

Karar Tarihi : 10.10.1990

ÖZETİ : *Devlet sorumluluğu altındaki paraların şubesi bulunan yerlerde T.C. Merkez Bankasına, şubesi bulunmayan yerlerde ise T.C. Ziraat Bankasına yatırılması zorunlu olup, döner sermayeli kuruluşlara ait paralarında bu zorunluluk kapsamında bulunduğu hk.*

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanıp 832 sayılı Kanunun 105. maddesi uyarınca Sayıştay'a gönderilen "*Arsa Ofisi Kanununun Uygulama Yönetmeliği*" taslağının 15. maddesi Hakkındaki 27.6.1990 tarih ve 769/2 sayılı Daireler Kurulu Kararı ile saptanan sayıştay görüşü ile ilgili olarak Maliye ve Gümrük Bakanlığından alınan 9.10.1990 tarih ve 999/5021 sayılı yazı ile Sayıştay görüşünün yeniden gözden geçirilmesi istenilmiş ve bunun üzerine Daireler Kurulu 10.10.1990 tarih ve 771/1 sayılı kararı ile sayıştay görüşünü belirlemiştir.

Taslağın 15. maddesinin ilk fıkrasında; Genel Müdürlüğe ait paralar T.C. Merkez Bankasına veya diğer kamu bankalarına yatırılabilir." *denilmiş ise de; 1211 sayılı Merkez Bankası Kanununun 3. fıkrasında; "..... Hazine ve Katma Bütçeli İdarelerle, özel idare ve belediyelere ait paraların, kurulu olduğu mahallerde Bankaya, kurulu bulunmadığı yerlerde muhabirlerine yatırılması zorunludur"* denilerek sayılan kurum ve kuruluşlara ait paraların Merkez Bankasına yatırılması zorunlu kılınmıştır.

Ayrıca, 31.5.1985 tarih ve 417 (M) seri no.lu Maliye ve Gümrük Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği ile de konu açıklanmıştır, sözkonusu tebliğde aynen, "*..... Devlet sorumluluğu altındaki paraların şubesi bulunan yerlerde T.C. Merkez Bankasına, şubesi bulunmayan yerlerde T.C. Ziraat Bankasına yatırılması zorunlu bulunmakta, döner sermayeli kuruluşlara ait paralar için de aynı işlemin yapılması gerekmektedir.*

Uygulamanın buna göre yürütülmesi ve T.C. Merkez Bankası ile T.C. Ziraat Bankasından başka bankalarda açtırılmış hesapların kapatılması gerektiği duyurulur." denilmektedir.

Arsa Ofisi, Maliye ve Gümrük Bakanlığına bağlı bir Genel Müdürlük olduğundan, Genel Müdürlüğe ait paralar, Hazineye ait kamu parası niteliğindedir. Bu nedenle, yukarıda açıklanan yasal zorunluluk gereği, Genel Müdürlüğe ait paraların T.C. Merkez Bankasına bankanın şubesinin bulunmadığı yerlerde muhabiri olan Ziraat Bankasına yatırılması icabetmektedir.

Hal böyle iken, hazineye ait kamu paralarının Merkez Bankası dışında başka bir bankaya yatırılmasını düşünmek mevcut mevzuat hükümleri karşısında mümkün bulunmamaktadır.

İtiraz yazısında; döner sermayeli işletmelerinin özel hukuk hükümlerine tabi olduğu ve icrai takibatların icra iflas ve Borçlar Kanunu çerçevesinde yapıldığı ileri sürülmüş ise de; döner sermaye işletmesine verilen öz sermaye ve sermayeden elde edilen karlar hazineye ait bulunduğu ve döner sermaye işletmesi faaliyetleri sırasında alınan ve bilançoda gösterilen avans ve teminatlarında devletin, başka bir ifadeyle Arsa Ofisinin sorumluluğu altında olduğundan, anılan işletme parasal işlemlerini ilgili yasa ve tebliğ gereği T.C. Merkez Bankası ile yürütmek zorundadır.

Bu itibarla, 27.6.1990 tarih ve 769/2 sayılı Daireler Kurulu Kararının 3. maddesinde belirtilen görüşün değiştirilmesini gerektirecek bir neden bulunmadığına çoğunlukla karar verildi.

Karar Sayısı : 772/8

Karar Tarihi : 17.10.1990

ÖZETİ : *İhale işlemleri sırasında, teklif mektubuna eksik pul yapıştırılması yüzünden teklifin değerlendirme dışı bırakılmasının mümkün bulunmadığı hk.*

..... Milli Eğitim Müdürlüğü ile Şirketi arasında aktedilen 133.879.932.- lira bedelli giyim eşyası alımına ilişkin sözleşmenin tescilinde ortaya çıkan tereddüt üzerine, 8. Dairenin verdiği 13.9.1990 tarih ve D.8-106/k-1990-15 sayılı karara karşı, Milli Eğitim Bakanlığı Milli Eğitim Müdürlüğünce 9.10.1990 tarih ve 020/32952 sayılı yazı ile itiraz edilerek, sözleşmenin tescili istenmiş ve bunun üzerine konu Daireler Kurulunda görüşülmüş ve karara bağlanmıştır.

Milli Eğitim Müdürlüğü personeli ile müdürlüğe bağlı okul ve kurumlarda görevli giyecek yardımından faydalanacak personelin, giyecek ihtiyacını karşılamak üzere 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 35/a maddesine göre kapalı teklif usulü ile 193.608.000.- lira keşif bedelle ihaleye çıkarıldığı, ihaleye 6 firmanın teklif verdiği, alınan tekliflerden ikisinin belge noksanlığı nedeni ile iç zarflarının açılmıyarak iade edildiği, açılan 4 tekliften şirketinin teklif mektubuna 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre 1000 liralık pul yapıştırılması gerekirken, 500 liralık pul yapıştırıldığı ve bu 500 liralık eksik pul yüzünden anılan firma teklifinin değerlendirilmeye alınmadığı, ihalenin %30.85 ihale indirimi teklifinde bulunan şirketine yapıldığı anlaşılmıştır.

Bu konuyla ilgili olarak alınan itiraz yazısında; teklif mektuplarının açılmasında ve incelenme sinde şartnamenin esas alındığı, şartnamenin teklif mektubu örneğindeki, "İhale şartnamesi ve buna bağlı sözleşme tasarısı

ve bütün evrağı okudum ve kabul ettim." ibaresi ile evrakların eksiksiz olmasının belirtildiği, damga pulu yönünden Durak manifaturaya ait teklif mektubunun şartnameye aykırı olduğu, zira 488 sayılı kanunun 1 sayılı tablosu, teklifnamelere 1000 liralık damga pulunun yapıştırılmasını öngördüğü ve Maliye ve Gümrük Bakanlığının Devlet İhaleleri Genelgesindeki (sıra no:4), belge ve teminatların sonradan değiştirilmesi ve tamamlattırılması yollarına gidilmeyecek ibareleri gözönüne alınarak, şirketinin teklif mektubunun değerlendirmeye tabi tutulmadığı iddia edilmiş ise de;

Söz konusu ihaleye 6 firma tarafından teklif verildiği, 2 teklifin belge noksanlığından iade edildiği, 4 teklif arasında yer alan şirketinin teklif mektubunda ihale tenzilatı %41 olduğu halde; teklif mektubuna 1000 liralık damga pulu yerine 500 liralık pul yapıştırıldığı için değerlendirilmeye alınmadığı ve ihalenin %30.85 tenzilatla bulunan şirketine verildiği görülmüştür.

Oysa 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun "*Resmi Dairelerin mecburiyeti*" başlıklı 26. maddesinde aynen: "*Resmi dairelerin ilgili memurları kendilerine ibraz edilen kağıtların Damga Vergisini aramaya ve vergisi hiç ödenmemiş veya noksan ödenmiş olanları bir tutanakla tesbit etmeye veya bunları tutanağı düzenlemek üzere, vergi dairesine göndermeye mecburdurlar.*" denilmektedir.

Bu hüküm, teklif mektubuna eksik yapıştırılan pulun sonradan tamamlanmasını mümkün kılmaktadır.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı Bütçe Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne yayımlanan 7.9.1987 tarih ve 83-112217-283-19936-19 sayılı tebliğde, "*..... isteklilerin ihaleye katılma-yeterlilik-belgesi almak için ibraz ettikleri belgelerle ihale için verdikleri teklif mektuplarında damga vergisi mükellefiyetinin kısmen veya tamamen yerine getirilmemesi sebebiyle yeterlilik verilmemesi veya sadece bu sebeple teklif mektuplarının değerlendirilmeye alınmadığı anlaşılmaktadır.*

488 sayılı Kanun ile diğer kanunlarda, bu Kanunun 27. maddesine 2344 sayılı Kanunla eklenen fıkra ile sadece bankalar ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile iştirakleri için getirilen istisna dışında damga vergisi usulüne göre ödenmemiş bir kağıdın işlemlerinin yürütülmeyeceğine dair herhangi bir hüküm mevcut değildir.

Bu sebeple, isteklilerce ibraz edilen belgelerle teklif mektuplarından damga vergisi kısmen veya tamamen ödenmemiş olanların işleme konulması, ancak, bu durumun bir tutanakla tespit edilerek ilgili vergi dairesine vergi eksikliği konusunda gereğinin yapılması için bildirilmesi icap etmektedir" denilerek teklif mektubunda damga vergisinin noksan olması halinde durum bir tutanakla tespit edildikten sonra, eksikliğin tamamlattırılması ve bu arada işlemlerin yürütülmesi gerekeceği açıkça ifade edilmiştir.

Bu açık hükümler karşısında, teklif mektubuna eksik pul yapıştırılması yüzünden teklifin değerlendirmeye alınmaması mümkün değildir. Başka bir ifadeyle pul eksikliği vergi mükellefiyeti yönünden eksiklik teşkil etmekte işlemlerin yürütülmesini engellemektedir.

Bu itibarla şirketine ait teklif mektubunun da değerlendirilmesi gerekirdi.

..... şirketinin teklif mektubu, yukarıda açıklandığı gibi şartnameye aykırı olmadığı halde, teklif mektubuna 1000 liralık damga pulu yerine 500 liralık pul yapıştırıldı diye, adı geçen firmaya ait teklifin ihale dışı bırakılmasında ihale komisyonunun takdir yetkisi bulunmamaktadır. Komisyon, bu şekilde hareket ederek ihalede eşitlik ilkesinin bozulmasına sebep olmuştur.

Sonuç olarak, anılan firmaya ait teklif mektubuna eksik yapıştırılan pul 488 sayılı Kanunun 26. maddesi gereği daha sonra tamamlattırılması gerekirken, idarece bu yola gidilmeyip, sözkonusu teklif mektubu değerlendirilmemesi ve daha az indirim teklifinde bulunan firmanın teklifi kabul nedenleri ile sözleşme tescilinin mümkün görülmediğine çoğunlukla karar verildi.